

Zagotavljanje spodbudnega učnega okolja in pedagoške kontinuitete na prehodu iz vrtca v šolo

Dr. Leonida Novak

Zavod RS za šolstvo, OE Maribor

Namen predstavitve:

- **Poiskati** povezavo med predšolskim in šolskim učnim okoljem.
- **Opredeliti** pomen pedagoške kontinuitete.
- **Povezati** učno okolje s procesi učenja mlajših otrok.

Zahvala za posnetke, fotografije in likovne izdelke:
OŠ Fram, OŠ Ivanjkovci, OŠ Martina Konšaka Maribor,
OŠ Kog, OŠ Danile Kumar Ljubljana, OŠ bratov
Polančičev Maribor, vrtec Gorišnica, vrtec Lenart

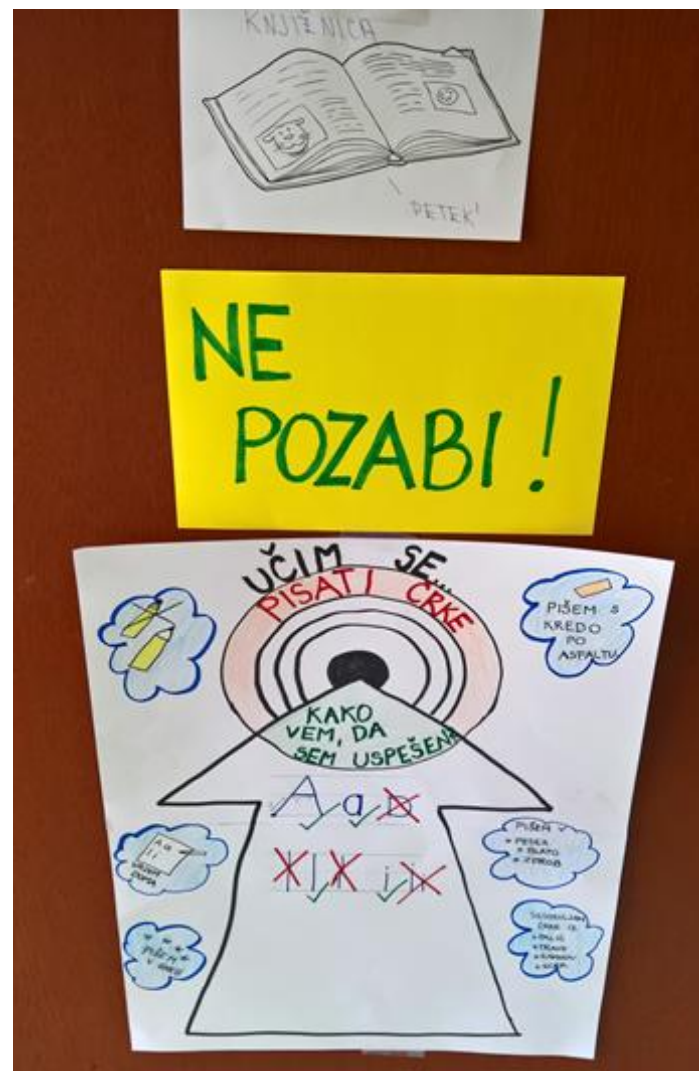

Foto: Andreja Žinko

PREHOD

VARNOST
PRAVILA
NAPREDEK
ZNANJE
VEŠČINE

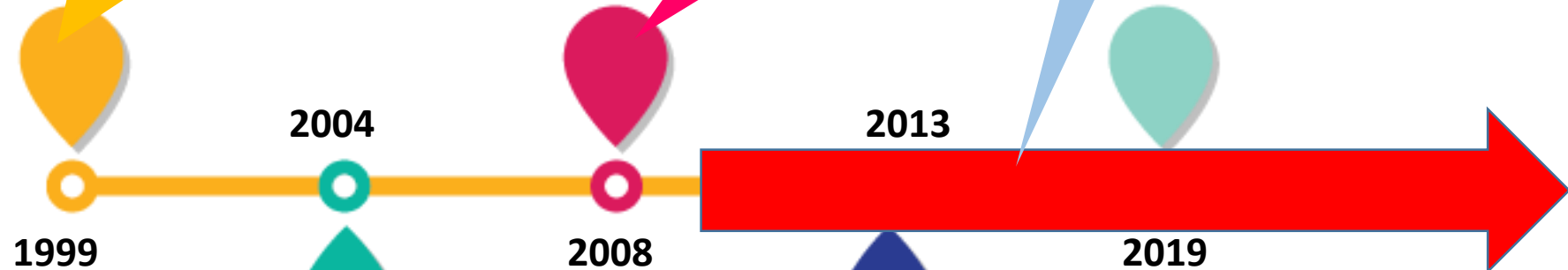
PROCES

Kurikularna prenova:

- 6-letniki v šoli
- Vzgojiteljica v prvem razredu
- Brez učnih gradiv
- Kotički
- 3 leta en učitelj
- Opisno ocenjevanje

1999

2004

2008

2013

2019

Priporočila in izhodišča za izvajanje pouka v prvem razredu osnovne šole

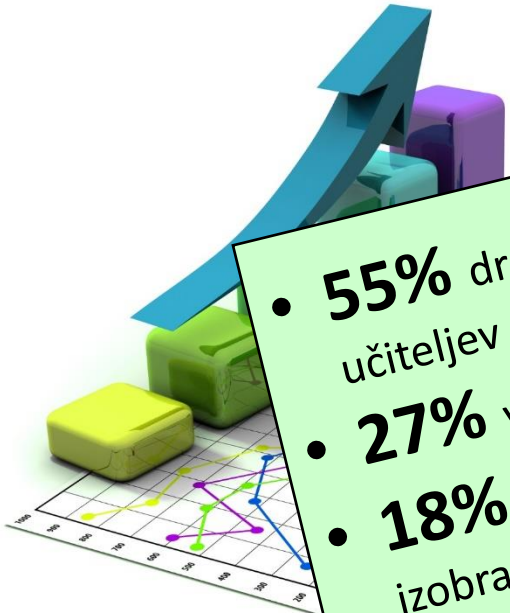
Posodobitev učnih načrtov

Tuji jezik v 1., 2. in 3. razred

Številčne ocene v 3. razredu

DRŽAVA	Začetek primarnega izobraževanja
Danska	7
Hrvaška	6
Finska	7
Madžarska	6*
Luksemburg	6*
Švica	6
Švedska	7
Avstrija	6
Italija	6
Norveška	6
Slovenija	6
OECD, Starting Strong V: Transitions from Early Childhood Education and Care to Primary Education	

-
- **55%** drugih strokovnih učiteljev razrednega pouka
  - **27%** vzgojiteljev
  - **18%** ostali imajo izobrazbo, ne pedagoška)

Pisna gradiva nikakor ne smejo biti zamenjava za učenje skozi igro, za izkušnje in delo s konkretnim materialom. Pri izbiri učnih gradiv za učence prvega razreda naj učitelj upošteva, da ima učenec v predmetniku sedem predmetov in da njegova stopnja opismenjenosti še ni avtomatizirana.

- V šolskem letu **2010/2011** je bilo v 1. razred z odloženim vpisom vpisanih 809 od 17.922 učencev oziroma **4,5 odstotka** vseh.
- V šolskem letu **2016/2017** pa že 1.846 od 22.152 učencev oziroma **8,3 odstotka** vseh. In **naraščajoča**

Kotički in centri aktivnosti v prvih razredih pred izjema kot pravilo.

fizično okolje

Pedagoška kontinuiteta

Kontinuiteta kurikulumov oz. programov

pravila

vrsta aktivnosti

Kontinuiteta razvojnih ciljev

število vrstnikov

Kontinuiteta pedagogike in pedagoških pristopov

rutinske dejavnosti

interakcije med otroki in odraslimi

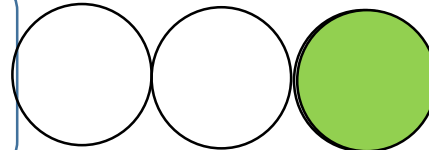
Foto: OŠ Fram, Jelka Bojč

Foto: Vrtec Lenart, Helena Klobasa

Pedagoška kontinuiteta

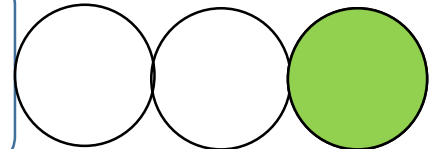
- Učno-ciljni
- Procesno-razvojno naravnani
- Poimenovanje področij in predmetov

**Kontinuiteta kurikulumov
oz. programov**

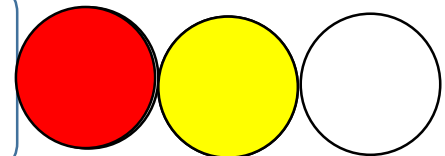
- Spremljanje napredka
- Formativno spremljanje
- Opisno ocenjevanje napredka glede na cilje / standarde

**Kontinuiteta razvojnih
ciljev**

- Odprtost kurilula : odprtosti učnih načrtov
- Fleksibilnost (prostor, čas, dolžina učne ure, urnik, koticiki, urnik, izbira metod, gradiva ...)
- Timsko delo in poučevanje
- Igra

**Kontinuiteta pedagogike
in pedagoških pristopov**

**pedagoška kontinuiteta = kontinuiteta v učenju
med vrtcem in šolo**

UČINKOVITO UČNO OKOLJE

... omogočeno socialno in sodelovalno učenje.

... je v največji meri usklajeno z motivacijo učencev in pomembnostjo čustev.

... kjer se postavlja učenje v središče, spodbuja se zavzetost za učenje; učencem se omogoča, da se dojemajo kot učenci.

... spodbuja horizontalno povezave.

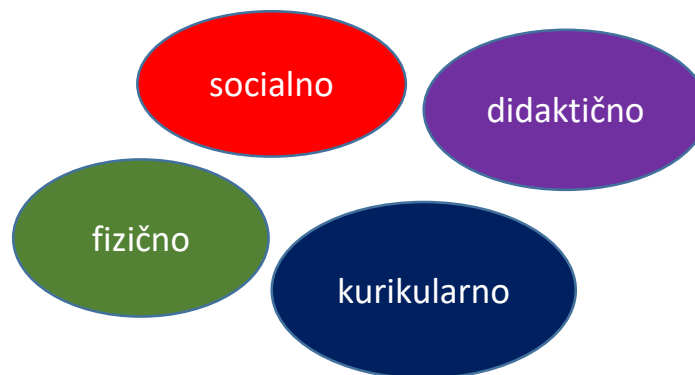
... je občutljivo za individualne razlike, vključno s predhodnim znanjem.

... vključuje vrednotenje, usklajeno s cilji, z močnim poudarkom na formativni povratni informaciji.

Smernice za učna okolja v 21. stoletju
Istance, D., Dumont H. (2013)

Spodbudno učno okolje

... je temelj vzgojno-izobraževalnega procesa na šoli, ki **PREPREČUJE NEGATIVNE ODNOSE** v šoli in zagotavlja **ENAKE MOŽNOSTI ZA VSE** učence.
(Pielstick, 1998, v Jereb, 2011)

... prepoznavna **UČENCE KOT KLJUČNE** udeležence.

Učinkovito učno okolje za učence razredne stopnje

Fizični pogoji v učilnici

Učni prostor,
jasna razporeditev
kotičkov in jasen
namen, osvetlitev,
akustičnost,
glasnost

Zagotavljanje socialnih
pogojev

Disciplina v razredu,
sodelovanje,
poročanje, dnevne
rutine

Ustrezni didaktični
pristopi

Oblike pouka,
pričakovanja učitelja,
jasen namen učenja,
strategije motivacije,
razpoložljivi čas,
dnevno trajanje pouka,
povratna informacija
učitelja učencem,
evalvacija napredka
učenca

Formativno spremljanje na razredni stopnji, Priročnik, ZRSŠ (2018)

Česa se šola lahko „nauči“ od vrtca in česa vrtec od šole?

Vir: Vrtec Gorišnica

Prezentacija o oblikovanju kakovostnega fizičnega prostora v vrtcih in šolah

Pri organizaciji prostora sledimo načelom:

- organizacija **zdravega, varnega in prijetnega prostora**;
- zagotavljanje **zasebnosti in intimnosti**;
- zagotavljanje **fleksibilnosti in stimulativnosti** prostora za igro in učenje otrok;
- zagotavljanje **odprtosti** kurikula in možnost izbire.

(Kurikul za vrtce)

Šola

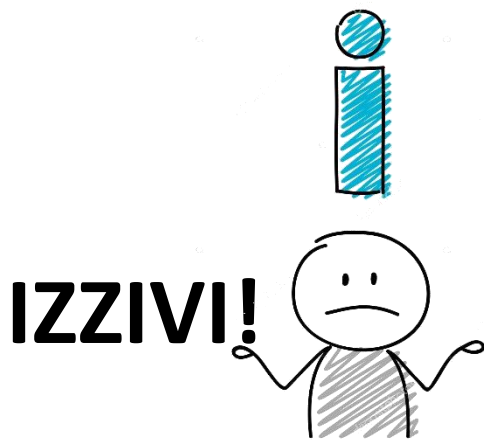

1. konferenca o oblikovanju kakovostnega fizičnega prostora v vrtcih in šolah

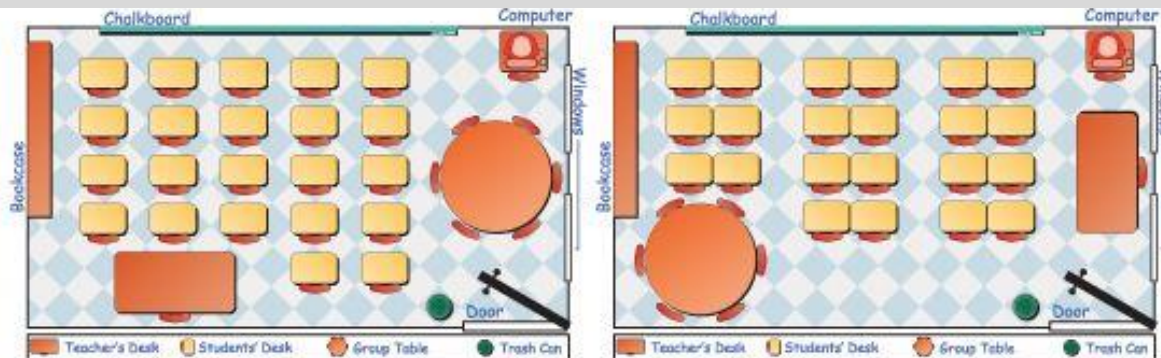

Navodila učitelju ob uvedbi 9-letne OŠ:
„Učitelj naj razmisli o položaju razreda.“

- **Velikost prostora**
- Kateri so **ostali razredi** (prostori) v bližini?
- **Lokacija najbližjega stranišča** (pri izvajanju toaletnega treninga, naj bo kratka pot do WC- ja).
- Razsvetljava, vtičnice, razporeditve zidov, ki motijo in drugo nepremično pohištvo.

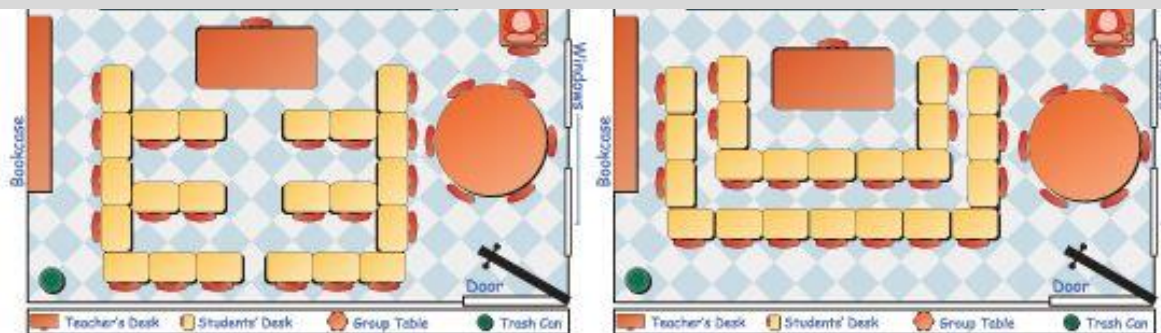
POSTAVITVE ZA SAMOSTOJNO DELO, UVODNE OBRAVNAVE, PISNO OCENJEVANJE

POSTAVITVE ZA SKUPINSKO DELO

POSTAVITVE ZA DISKUSIJO

Zakaj vseeno kotički tudi v šoli?

**DRAŽLJAJI,
STIMULACIJE ZA
UČENJE**

ELEMENTI

okoljski	zvok	svetloba	temperatura	oblikovanje		
čustveni	motivacija	odgovornost	vztrajnost	pravila		
sociološki	sam	par	trojke	skupine	odrasli	mešano
fiziološki	zaznavanje	zdravje	prihodi, odhodi	urnik, čas v dnevu		
psihološki	analitični	globalni	refleksivni	impulzivni		

Učenje z istim namenom, na različne načine, z raznolikimi dokazi.

Vir: Dunn

temperatura

oblikovanje

zvok

refleksivni

pravila

vztrajnost

motivacija

odgovornost

urnik, čas v dnevnu

trojke

svetloba

sam

mešano

odrasli

skupine

zdravje

globalni

znavanje

prihodi, odhodi

impulzivni

analitični

par

Učenci pri pouku razvijajo koncepte in usvajajo pojme ter ustne in pisne algoritme preko:

1. konkretnega
materiala

2. generaliziranja –
generalizirajo
izkusitvo

3. preko slike

4. na simbolni
raven

KAJ PRAVIJO UČITELJI/CE O KOTIČKIH/CENTRIH AKTIVNOSTI?

- Otroci pomagajo oblikovati kotiček
- Pred poukom, med odmori, usmerjen čas v OPB
- Spodbujanje ustvarjalnosti
- Priložnostno
- Le knjižni kotiček
- Potrebni, ker učenci ne morejo frontalno sedeti
- Lažji prehod iz vrtca v šolo
- Možnost izbire motivira

- Vedno manj prostora
- V učilnicah je popoldne OPB, zato se ne da
- Preveč otrok (tudi s PP)
- Preobsežna učna „snov“
- Vedno več vedenjsko problematičnih otrok
- Ni opreme
- Časovno se ne izide
- Ni nadzora
- Preobremenjenost učiteljev z administracijo (ni časa za načrtovanje)
- Klepetanje otrok
- Ni didaktičnih materialov
- Dodatno delo

Zbirnik narejen na osnovi pogovora z učitelji razrednega pouka na študijskih skupinah za 1. VIO v OE MB

Potrebno je strukturirati prosto po jasno določenih namenih in vsebini, tako, da je vse **povezano in odvisno od sposobnosti in potreb učencev ter ciljev učnega načrta.**

Kriteriji za postavitev kotičkov v razredu:

- Igra
- Redukcija stresa/sprostitev
- Delo: učenje 1:1, samostojno, skupinsko
- Tranzicija
- Razvoj veščin za skrb za samega sebe

Vir: Dolar Bahovec in Golobič, 2004

materiali urejeni glede na področje

meje med kotički jasne

Likovni kotiček, vrtec Lenart

Likovni kotiček, OŠ Fram

**pravila se v posameznem kotičku ne
spreminjajo in se ne ponavljajo vsak dan znova**

jasna pravila

- Delovnih koticov ni dobro namestiti zraven ogledala, okna (pozornost).
- **Delovno področje naj bo poleg omar** zaradi lažjega dostopa do materialov.
- **Prostor za „time-out“** (pravila kdaj ga koristimo).
- Vse učilnice naj imajo prostor, kamor lahko odložijo svoje **osebne stvari**.
- Pomembno je, da je **pohištvo primerne velikosti glede na starost otrok!**
- Mesta, kjer otroci samostojno preživljajo čas v igri ali odmore, naj **ne bo poleg izhoda**.

Vir: Dolar Bahovec in Golobič, 2004

Vprašanja in dileme

Vir: Dolar Bahovec in Golobič, 2004

VEDENJE OTROK	MOŽNI VZROKI	KAJ SPREMENITI?
Otroci tekajo po učilnici.	Preveč odprtega prostora, učilnica ni razdeljena na manjše koticke.	S policami in drugim pohištvo pregradite prostor.
Otroci se prepirajo zaradi igrač, materialov.	Premalo enakih igrač/materialov; otroci si jih morajo prepogosto deliti.	Priskrbite več enakih igrač; pokažite otrokom, kdaj bodo na vrsti (npr. z uro z zvončkom, s peščeno uro ali seznamom otrok, ki čakajo da pridejo na vrsto).
Otroci postopajo; ne morejo si izbrati neke dejavnosti.	Učilnica je prenapolnjena; izbire niso dovolj jasne; ni dovolj možnosti.	Znebite se nereda. Poenostavite ureditev prostora in materialov. Ponudite več aktivnosti, izmed katerih bodo otroci lahko izbirali.
Otrokom hitro popusti pozornost; težko ostanejo pri pravilu/igri/dejavnosti in ga ne dokončajo.	Koticke/postaje so nedefinirane in odprte; otroci lahko vidijo vse, kar se dogaja v učilnici.	Uporabite police, da razmejite koticke/postaje, tako da otrok ne bodo motile druge dejavnosti.
Otroci grobo uporabljajo materiale; otroci materialov nočejo pospraviti.	Materiali na policah niso urejeni; ni reda v razporeditvi materialov.	Za vsako stvar označite prostor. S slikicami označite, kam kaj sodi.

radovéden -dna -o prid.,
radovédnejši (é ē) *ki bi rad vedel,*
izvedel stvari, ki mu jih ni nujno
potrebno vedeti

Vir: Fran

Vir: https://alpskomleko.si/wpcontent/uploads/2017/04/AM_35_1L1.png

INTERES OTROK

- Kako urediti učilnico za spoznavanje poklicev?
- Katero čistilno sredstvo je najboljšo za pripravo milnih mehurčkov?
- Kako trden je most?
- Kateri magnet je najmočnejši?
- Baloni – ali število vpihov vpliva na velikost balona?
- [Kako popraviti zaveso na šolskem odru?](#)

„Play - lost in transition“

FIZIČNI RAZVOJ

Zdravo telo
Fina in groba motorika
Obladovanje stresa
Koordinacija
Fizična samozavest
Prožnost

KOGNITIVNI RAZVOJ

Naravoslovno in matematično razmišljanje
Raziskovalne zmožnosti
Samostojno razmišljanje
Jezikovne zmožnosti
Razvoj pismenosti

**IGRA SPODBUJA
RAZVOJ NA VEČ
PODROČJIH**

SOCIALNI RAZVOJ

Sodelovanje
Pogajanje
Komunikacija
Socializacija
Sprejemanje pravil
Reševanje konfliktov

ČUSTVENI RAZVOJ

Zabava
Empatija
Samoregulacija
Odpornost
Vztrajnost
Samozavest
Kontrola dihanja

Vir: <https://www.museumofplay.org/education/education-and-play-resources/play-school>

Kam vodi radovednost?

01

Otrok je po naravi radoveden.

02

Radovednost otroka žene, da raziskuje skozi igro.

03

S tem ko raziskuje skozi igro, odkriva nove stvari in se uči.

04

Otrok dobi izkušnjo, da je odkrivanje in učenje zabavno.

05

Otrok želi ponoviti izkušnjo, ki je zabavna.

06

Ponavljanje izkušnje/igre pomaga otroku, da izboljšuje svoje veščine.

07

Otrok, ki je izboljšal svoje veščine, se počuti samozavestnega.

08

Samozavesten otrok se počuti sposobnega poskušati z naslednjim izzivom.

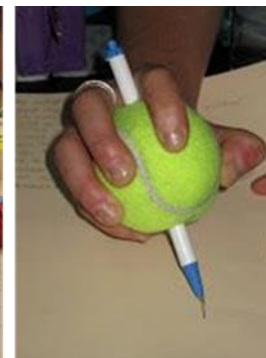
RUTINE

Dnevne rutine

- Zaradi **dnevne rutine** in dnevnega urnika se mlajši otroci počutijo varnejše, če lahko predvidijo **zaporedje dogodkov**.
- S tem se gradi zaupanje med otroki in učiteljico. Doslednost pa ne ovira fleksibilnosti in spontanosti.

Vir: Dolar Bahovec in Golobič, 2004

UVODNI JUTRANJI KROG

Foto: Klavdija Petrovič

-Center za poslušanje z razumevanjem

(rišejo dogajanje, pišejo besede/povedi/besedilo)

-Center za vidno zaznavanje

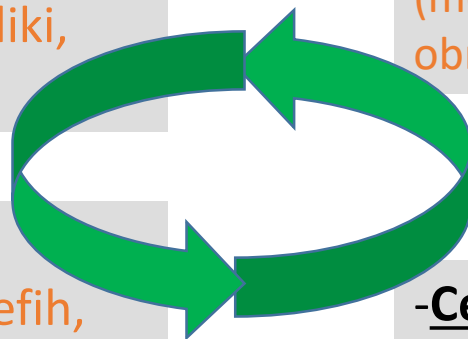
(začetniki: podobnosti na sliki, preslikovanje, vzorci)

-Center dejavnosti za branje

(medvrstniško branje – učenec tutor, obnavljanje)

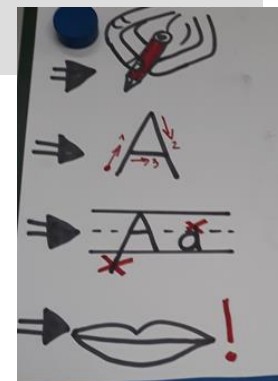
-Center za grafomotoriko

(vzorci v mivki, prsti na reliefih, kompleksnejši vzorci, ...)

-Center dejavnosti za pisanje

(poustvarjalne naloge)

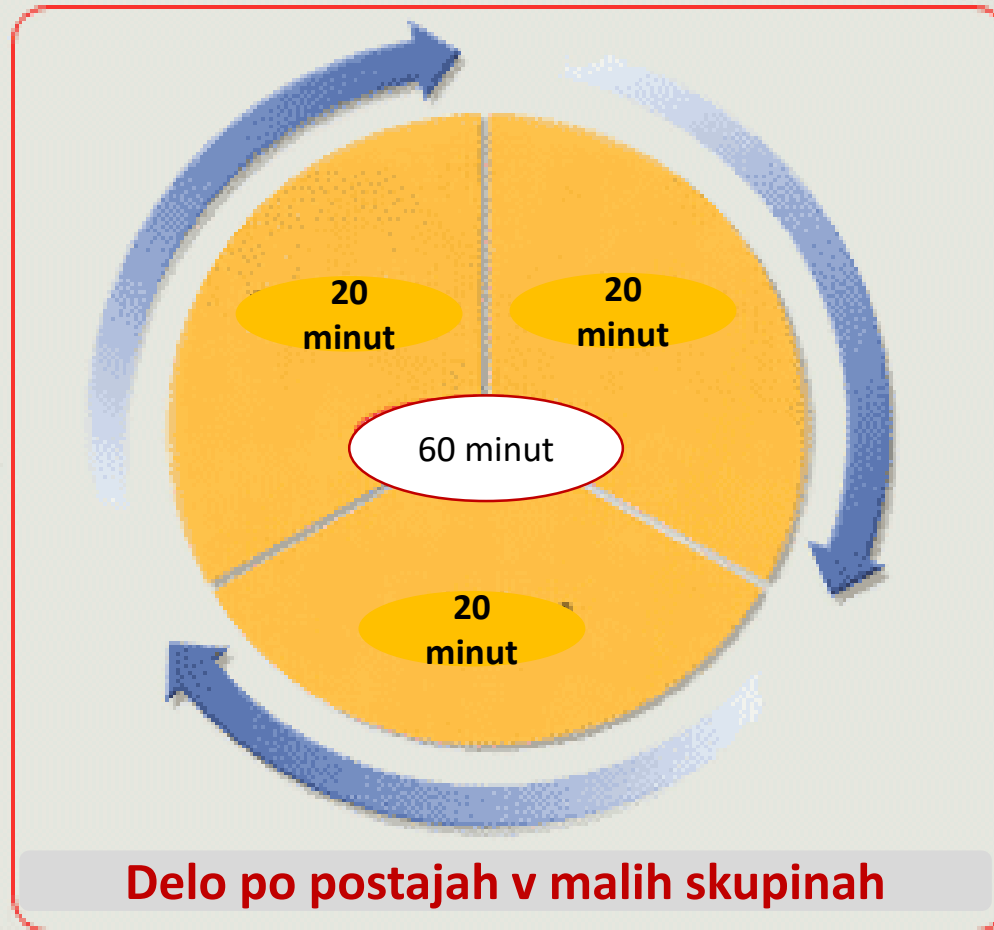
-Center za slušno zaznavanje

(začetno: glasovi, rime, dolžina besed, zlogi;
napredno: glaskovanje daljših besed ob stavnici, odstranjevanje glasov = PREDMET-PREMET)

Prirejeno po gradivu N. Potočnik

ZAKLJUČNI KROG

90- minutni model dela v skupinah, ki krožijo

Neposredna navodila celotnemu razredu

20 minut

Zaključek celotnega razreda

10 minut

Vidno učenje

...

Spodbudno učno okolje

Pedagoška kontinuiteta

Prehod iz vrtca v šolo

Kaj se moram naučiti, kaj narediti?

Kaj moram storiti, da se naučim?

Kako mi sošolci in učitelj lahko pri tem pomagajo?

Kako bom vedel, da sem uspešen?

Kako bom nadaljeval, kaj se še moram naučiti?

5K

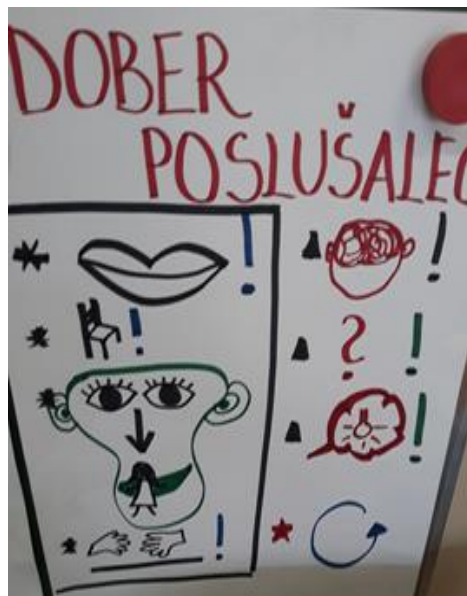

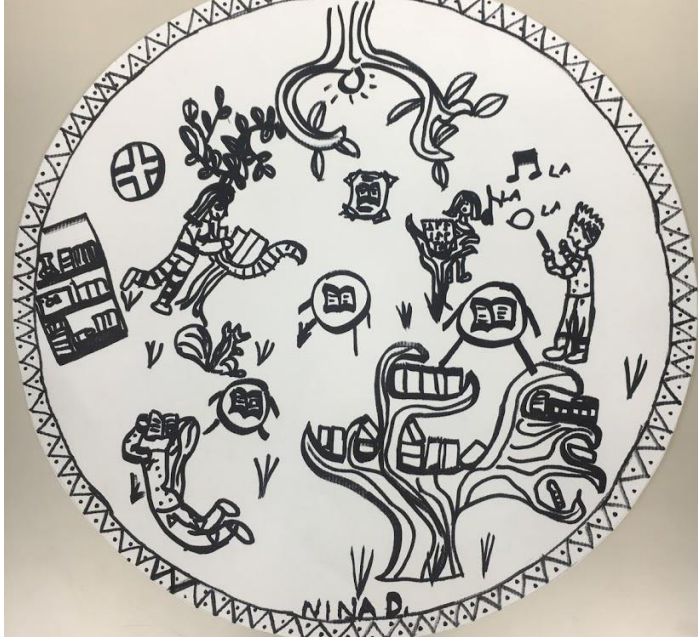
Foto: Klavdija Petrovič

**Spodbudno
učno okolje
ali šola v
očeh otrok:**

**učenje na
prostem,**

**tehnologija,
raziskovanje.**

Hvala.

1. konferenca o oblikovanju ka

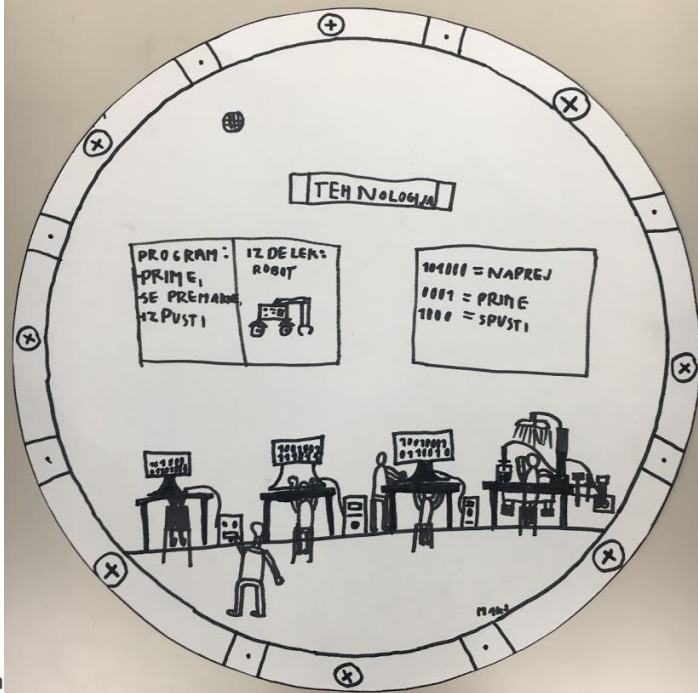

Foto: Tanja Jankovič